

LAGERE RENTE OP KLEINE KREDIETEN

EVALUATIE VERLAGING MAXIMALE KREDIETVERGOEDING

RAPPORT

seo • economisch onderzoek

AUTEURS

NILS VERHEUVEL, ELINE HELDER

IN OPDRACHT VAN

MINISTERIE VAN FINANCIËN

AMSTERDAM, JUNI 2025

Samenvatting

In juni 2022 is de opslag op de wettelijke rente als onderdeel van de maximale kredietvergoeding voor consumptief krediet structureel verlaagd van 12 procentpunt naar 8 procentpunt. Deze verlaging was deels doeltreffend in het beschermen van consumenten tegen hoge kredietkosten, maar niet doelmatig.

De structurele verlaging van de maximale kredietvergoeding heeft drie hoofdoelen:

1. Consumenten blijvend beschermen tegen hoge kredietkosten
2. Voorkomen van betalingsachterstanden
3. Tegengaan van problematische schulden

Aanbod van consumptief krediet

Alleen persoonlijke leningen tot en met 5 duizend euro hebben een rente in de buurt van de maximale kredietvergoeding. Voor de meeste leenbedragen is het aantal aanbieders van persoonlijke leningen gedaald ten opzichte van 2020. Rentetarieven voor flex-en-zeker leningen volgen een vergelijkbaar patroon met persoonlijke leningen. Flex-en-zeker leningen worden door minder partijen aangeboden en met een hoger minimumbedrag dan doorlopend kredieten. Het aantal aanbieders van online goederenkredieten is afgenomen tussen 2020 en 2025. Net als in voorgaande jaren is er veel spreiding in de rentes die gemeentelijke kredietbanken vragen voor sociale kredieten. Roodstand op betaalrekeningen worden door steeds minder banken en in minder vormen aangeboden. Geen van de drie creditcardmaatschappijen die actief zijn in Nederland biedt de mogelijkheid tot gespreid betalen op creditcards.

Vraag naar consumptief krediet

Het totaal aantal lopende consumptief kredieten daalt sinds 2019. Het aantal nieuw uitgegeven doorlopend kredieten is sinds 2015 gedaald van meer dan 1 miljoen naar minder dan 50.000 per jaar. Het uitstaande saldo consumptief krediet is sinds 2020 gedaald, de verdeling in aflopend kredieten naar leenbedrag constant is wel gebleven in de afgelopen 5 jaar. Door het hanteren van een nieuwe definitie van betalingsachterstanden sinds 2024 kenmerkt het BKR meer gevallen betalingsachterstand. De dalende trend in het aantal betalingsachterstanden op doorlopend kredieten zet door. Het neerwaartse patroon van bij BKR geregistreerde betalingsachterstanden gaat gepaard met een dalend aantal personen met een lopend saneringskrediet of schuldhulp.

Neveneffecten

Uit de interviews met aanbieders komt naar voren dat de vraag naar kredieten in het lagere segment niet is afgenomen. Consumenten komen via alternatieve manieren aan kredieten die niet geregistreerd worden. *Buy now, pay later* (BNPL) is een vorm van betalen waarbij producten (online) worden aangekocht en rentevrij gespreid betaald worden. Gesprekspartners stellen dat de groei BNPL niet te relateren is aan de verlaging van de maximale kredietvergoeding en het verminderde aanbod als gevolg daarvan. Doordat in Nederland steeds minder kleine kredieten aangeboden worden, gaan consumenten mogelijk buiten de landsgrenzen op zoek.

Conclusies

De verlaging van de maximale kredietvergoeding is deels doeltreffend in het beschermen van consumenten tegen hoge kredietkosten. De verlaagde maximale kredietvergoeding is niet doeltreffend in het verlagen van betalingsachterstanden en het tegengaan van problematische schulden. Andere ontwikkelingen, zoals de

aanscherping van leennormen, hebben daarin een groter effect gehad. Omdat de verlaging van de maximale kredietvergoeding deels doeltreffend is voor één beleidsdoel, maar omdat de neveneffecten daarvan op aanbieders aanzienlijk zijn, is de structurele verlaging niet doelmatig voor dit beleidsdoel. Voor de andere beleidsdoelen is er geen doeltreffendheid en dus ook geen doelmatigheid.

Aanbevelingen

1. Wij adviseren de maximale kredietvergoeding niet verder te verlagen.
2. Wij adviseren een beperkte verhoging van de opslag in de maximale kredietvergoeding met 2 procentpunt.
3. Bij toekomstige beleidswijzigingen dient men rekening te houden met zowel de kosten- als de inkomstenkant van aanbieders.
4. Marktpartijen ontvangen graag eerder de hoogte van de nieuwe maximale kredietvergoeding voor het komende half jaar.

Inhoudsopgave

Samenvatting	2
1 Inleiding	5
1.1 Maximale kredietvergoeding	5
1.2 Onderzoeksvragen	5
1.3 Methoden	6
1.4 Leeswijzer	6
2 Beleidstheorie	7
2.1 Achtergrond verlaging maximale kredietvergoeding	7
2.2 Beleidstheorie	8
3 Aanbod van consumptief krediet	11
3.1 Kredietvormen	11
3.2 Persoonlijke leningen	12
3.3 Flex-en-zeker leningen	13
3.4 Online goederenkredieten	14
3.5 Sociale kredieten en saneringskredieten	15
3.6 Roodstand en creditcardleningen	15
4 Vraag naar consumptief krediet	17
4.1 Omvang van de markt	17
4.2 Waarde van kredieten	18
4.3 Betalingsachterstanden	20
5 Neveneffecten	23
5.1 Buy now, pay later	23
5.2 Buitenlandse aanbieders	25
5.3 Vroegsignalering	25
6 Conclusie en aanbevelingen	26
Referenties	29
Bijlage A Gesprekspartners	30

1 Inleiding

De opslag in de maximale kredietvergoeding is in 2020 met vier procentpunt verlaagd. Deze verlaging is in 2022 structureel gemaakt. In dit rapport evalueren wij de doeltreffendheid en doelmatigheid van de structurele verlaging van de maximale kredietvergoeding.

1.1 Maximale kredietvergoeding

In augustus 2020 werd als gevolg van COVID-19 de opslag op de wettelijke rente voor consumptief krediet tijdelijk verlaagd van 12 naar 8 procentpunt. Het doel hiervan was het beschermen van consumenten tegen de gevolgen van COVID-19. Destijds bedroeg de wettelijke rente 2 procent, wat de maximale kredietvergoeding terugbracht van 14 naar 10 procent. Deze tijdelijke verlaging werd in 2021 tweemaal verlengd vanwege de langer doorwerkende gevolgen van COVID-19 voor consumenten. In juni 2022 werd de verlaging structureel gemaakt. De wettelijke rente begin 2025 is 6 procent en de opslag is 8 procentpunt, wat leidt tot een maximale kredietvergoeding van 14 procentpunt. Zonder de verlaging van de opslag zou dit 18 procent zijn geweest.

1.2 Onderzoeksvragen

De hoofdvraag van dit onderzoek is: *In hoeverre heeft de structurele verlaging van de maximale kredietvergoeding de beoogde doelen gerealiseerd en wat zijn de belangrijkste gevolgen voor de markt voor consumptief krediet?*

De structurele verlaging heeft drie hoofddoelen:

1. Consumenten blijvend beschermen tegen hoge kredietkosten
2. Voorkomen van betalingsachterstanden
3. Tegengaan van problematische schulden

Wij onderzoeken daarbij de volgende effecten van de structurele verlaging van de maximale kredietvergoeding:

1. Wat is de doeltreffendheid van de verlaging van de maximale kredietvergoeding / in welke mate zijn de beoogde doelen van de regeling gerealiseerd?
2. Wat zijn de effecten van de structurele verlaging van de maximale kredietvergoeding op de aanbodzijde van consumptief krediet?
3. Wat zijn de effecten van de structurele verlaging van de maximale kredietvergoeding op de vraagzijde van consumptief krediet?
4. Hebben de potentiële neveneffecten van de structurele verlaging van de maximale kredietvergoeding, zoals deze waren geïdentificeerd voorafgaand aan de (structurele) verlaging, plaatsgevonden?

Bij deze hoofdvragen horen de volgende thema's:

- A. Is er een toename of afname aan marktpartijen die consumptief krediet aanbieden? Ziet SEO hierbij verschil per type product?

- B. Zijn er andere ontwikkelingen in de aangeboden producten (o.a. persoonlijke lening, doorlopend krediet, creditcard, koop op afbetaling, private lease, saneringskredieten, 'Buy Now, Pay Later' (BNPL)) welke verband houden met de structurele verlaging van de opslag op de maximale kredietvergoeding?
- C. In hoeverre zijn ontwikkelingen echt toe te wijzen aan de maximale kredietvergoeding / welke andere factoren kunnen aan deze ontwikkelingen hebben bijgedragen (bijvoorbeeld aanpassing leennormen)?
- D. Is er een wijziging in het acceptatiebeleid consumptief kredietaanbieders?
- E. Zijn er wijzingen in de looptijden van consumptief krediet?
- F. Hoe verhoudt de ontwikkeling van de wettelijke rente zich tot de beoogde doelen en de mogelijke neveneffecten?
- G. Eventuele vragen richting gemeentelijke kredietbanken:
 - a. Krijgen kredietbanken voldoende financiële steun van gemeentes om sociale krediet en saneringskredieten aan te blijven bieden?
 - b. Komen er mensen in de problemen door hoge rentes bij sociale kredieten?

1.3 Methoden

Voor het onderzoek gebruiken we verschillende onderzoeksmethoden. We brengen de beoogde werking van de verlaging van de maximale kredietvergoeding in kaart door de beleidstheorie te reconstrueren. Dit doen wij op basis van Kamerstukken. De effecten op de aanbodzijde brengen wij in kaart met een marktscan en interviews. Voor de vraagzijde voeren wij desk research uit, in combinatie met interviews. De interviewpartners staan beschreven in Bijlage A.

1.4 Leeswijzer

De structuur van het rapport is als volgt. Hoofdstuk 2 beschrijft de achtergrond van de verlaging van de maximale kredietvergoeding en de bijbehorende beleidstheorie. In hoofdstuk 3 wordt de aanbodzijde van verschillende vormen van consumptief krediet geanalyseerd en vergeleken met de eerder uitgevoerde onderzoeken. Hoofdstuk 4 beschrijft de vraagzijde van de markt. In hoofdstuk 5 worden de verwachte neveneffecten van de verlaging van de maximale kredietvergoeding uiteengezet. Hoofdstuk 6 concludeert in hoeverre de structurele verlaging de doelen heeft bereikt. In Bijlage A is een lijst met gesprekspartners opgenomen.

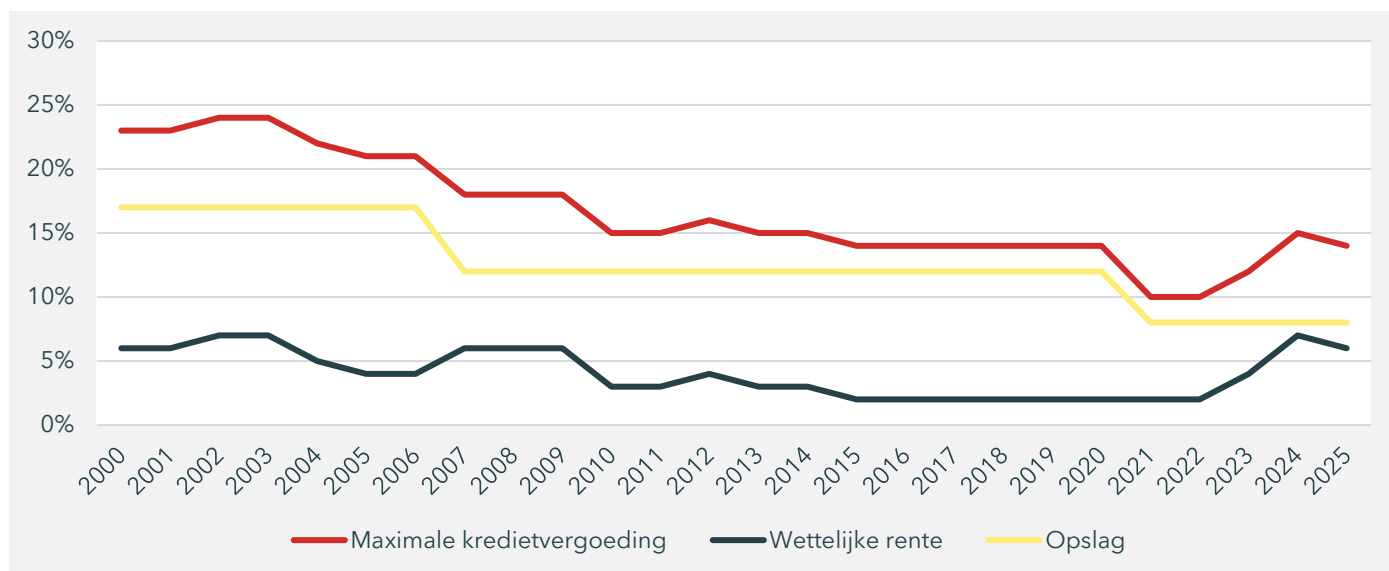
2 Beleidstheorie

Het doel van de verlaagde maximale kredietvergoeding is het beschermen van consumenten tegen hoge kredietkosten, het tegengaan van betalingsachterstanden en het voorkomen van problematische schulden.

2.1 Achtergrond verlaging maximale kredietvergoeding

In juni 2022 is de opslag op de wettelijke rente als onderdeel van de maximale kredietvergoeding voor consumptief krediet structureel verlaagd van 12 procentpunt naar 8 procentpunt. Tussen augustus 2020 en juni 2022 was deze verlaging alleen tijdelijk van aard.¹ Hierdoor is de maximale kredietvergoeding eind 2024 15 procent, namelijk de wettelijke rente van 7 procent plus de opslag van 8 procent.² Dit volgt een aantal eerdere verlagingen van de opslag, weergegeven in Figuur 2.1. In 2006 is de opslag structureel verlaagd van 17 procentpunt naar 12 procentpunt om overkreditering te voorkomen.³ Door deze verlaging worden kredietverstrekkers geacht hun acceptatiebeleid aan te scherpen om te voorkomen dat kwetsbare consumenten in problematische schulden belanden. Vervolgens is de opslag lange tijd constant gebleven, terwijl de wettelijke rente daalde tot 2 procent. De totale maximale kredietvergoeding volgde deze daling tot het 14 procent bedroeg. In 2020 is de opslag tijdelijk verder verlaagd naar 8 procentpunt om consumenten te beschermen tegen de gevolgen van COVID-19.⁴ Deze tijdelijke verlaging is in 2021 tweemaal verlengd vanwege het voortduren van COVID-19.⁵

Figuur 2.1 De opbouw van de maximale kredietvergoeding is veranderd over de jaren heen

Bron: SEO Economisch Onderzoek, op basis van wettelijkrente.nl en staatsbladen

¹ Stb. 2022, nr. 243.

² De wettelijke rente is sinds januari 2023 gestegen.

³ Stb. 2005, nr. 676.

⁴ Stb. 2020, nr. 272.

⁵ Stb. 2021, nr. 75 en 371.

Het doel van de structurele verlaging van de opslag in de maximale kredietvergoeding naar 8 procentpunt is om de consument te beschermen tegen hoge kredietkosten.⁶ Daarmee probeert de overheid te voorkomen dat consumenten in financiële problemen komen en problematische schulden ontstaan. Er wordt verwacht dat aanbieders selectiever worden in de beoordeling van klanten, waardoor de kredietverstrekking die plaatsvindt beter past bij de financiële situatie van de consument. Daarbij noemt de wetgever dat de sector zelf ook stappen zet voor het tegengaan van betalingsachterstanden en het bevorderen van verantwoorde kredietverstrekking, naast de invloed van de maximale kredietvergoeding daarop.⁷

2.2 Beleidstheorie

Figuur 2.2 toont de beleidstheorie van de verlaging van de maximale kredietvergoeding. De beleidstheorie geeft schematisch weer hoe het beleid (de structurele verlaging) bijdraagt aan het bereiken van de beleidsdoelen:

- Consumenten beschermen tegen hoge kredietkosten
- Betalingsachterstanden voorkomen
- Problematische schulden tegengaan

Deze paragraaf bespreekt bij elk onderdeel van de beleidstheorie de mechanismen.

Input

In 2022 is de tijdelijke verlaging van de opslag op de wettelijke rente voor consumptief krediet, die in 2020 van 12 naar 8 procentpunt werd verlaagd, structureel gemaakt. De tijdelijke verlaging is omgezet in een structurele verlaging met als doel het beschermen van financieel kwetsbare consumenten tegen problematische schulden.

Activiteiten

Doordat de maximale kredietvergoeding structureel is verlaagd worden aanbieders verplicht om kredietproducten aan te bieden tegen een rente die hieraan voldoet. Dit zal zich vooral uiten in kleinere kredieten die voor de tijdelijke verlaging van de opslag een rentepercentage boven dit maximum hadden (SEO, 2020).

1^e orde output

Aan de vraagzijde van de consumptief kredietmarkt zullen de rentelasten dalen als gevolg van het aanbod tegen lagere rentes. Voor consumenten van grotere kredieten heeft de verlaging weinig invloed doordat de rentepercentages al onder het nieuwe maximum lagen. Voor consumenten van kleinere kredieten heeft de verlaging ook weinig direct effect op de vraag door een klein verschil in percentage op een klein bedrag (SEO, 2022). Ook is op te maken uit het feit dat de rentes op kleinere kredieten tegen het maximum aanzitten dat de vraagzijde van de markt weinig invloed heeft in de totstandkoming van de marktrente.

Aan de aanbodzijde zullen veranderingen plaatsvinden om de winstgevendheid van de producten op pijl te houden. Door de lagere rentes die gevraagd kunnen worden daalt de winstmarge en de winstgevendheid van kredietproducten, aangezien de financieringskosten, risico-opslag en administratiekosten niet direct geraakt worden door de verlaging. Ter compensatie zullen aanbieders hun acceptatiecriteria aanscherpen om verliezen te voorkomen. De aanpassing van acceptatiecriteria kan ertoe leiden dat aanbieders relatief meer klanten met een

⁶ Stb. 2022, nr. 243.

⁷ Stb. 2022, nr. 243.

laag risicoprofiel hebben. Dit leidt vervolgens tot een lagere risico-opslag in de opbouw van de rente en daarmee een hogere winstgevendheid. De winstgevendheid is wel lager dan voor de verlaging van de maximale kredietvergoeding. De winstgevendheid komt vooral bij kleinere kredieten onder druk te staan, wat ervoor kan zorgen dat deze producten in mindere mate aangeboden gaan worden. De verwachting is dat dit effect sterker is bij de structurele verlaging dan bij de tijdelijke verlaging, door de bevestiging dat de opslag niet op korte termijn weer omhoog gaat. Het is mogelijk dat een aantal aanbieders door de tijdelijke aard van de eerdere verlaging een afwachtende houding aannamen en hun selectiecriteria niet selectiever maakten. De structurele verlaging zal ervoor zorgen dat deze aanbieders nu ook selectiever worden.

2^e orde output

De lagere rentelasten voor consumenten zorgen voor niet-kwetsbare consumenten voor het behoud van toegang tot consumptief krediet tegen lagere lasten. Deze consumenten worden namelijk niet geraakt door het strengere acceptatiebeleid van aanbieders, omdat zij een lager risicoprofiel hebben en dus waarschijnlijk ook door een strengere acceptatietoets heenkomen. Voor kwetsbare consumenten geldt het tegenovergestelde. Deze consumenten zijn in grotere mate afhankelijk van kredieten en kunnen deze minder eenvoudig afsluiten door de strengere acceptatiecriteria en verminderde aanbod. Een mogelijk gevolg hiervan is dat zij op zoek gaan naar andere manieren om kredieten af te sluiten, zoals huren of *buy now, pay later* (zie SEO, 2022). Dit kan risicovoller of duurder zijn.

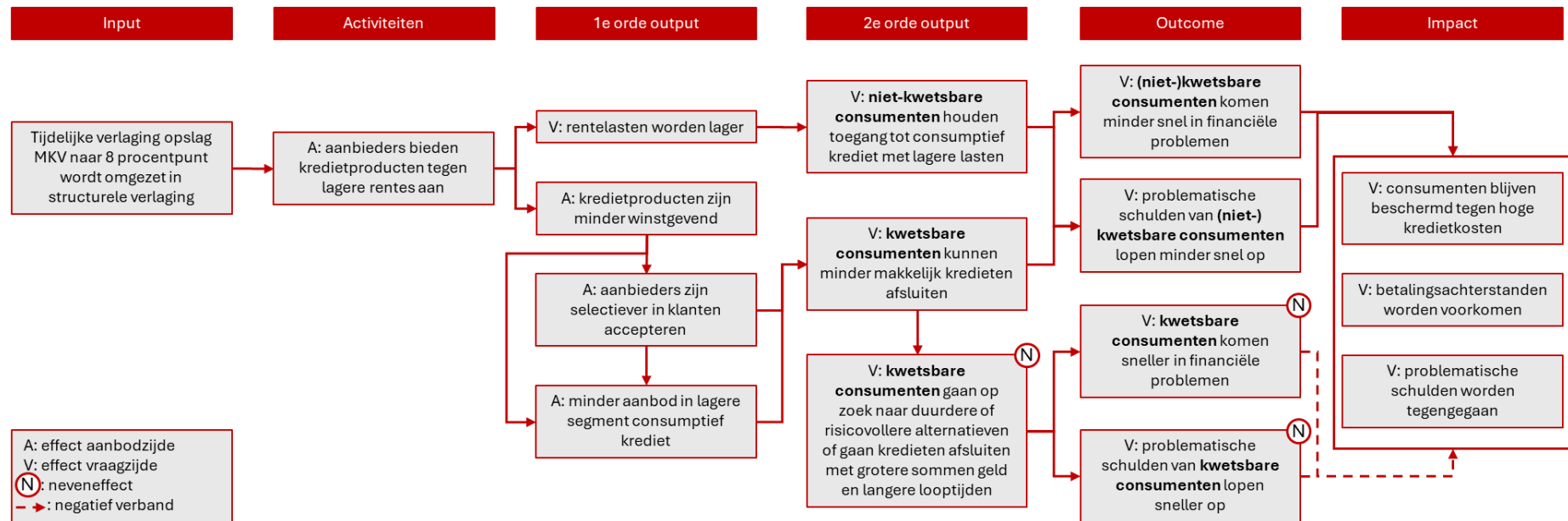
Outcome

Niet-kwetsbare consumenten zullen door hun blijvende toegang tot kredieten met lagere lasten minder snel in financiële problemen komen en problematische schulden opbouwen. Naast hun betere uitgangspositie qua betaalcapaciteit (zij zijn namelijk niet-kwetsbaar), verbetert de betaalcapaciteit nog meer doordat de rentelasten lager zijn. Dit effect is echter beperkt, aangezien voor een krediet van €1.500, het verschil in rentelasten tussen 12 en 8 procent opslag €2,81 per maand is bij een looptijd van 12 maanden. Een deel van de kwetsbare consumenten zal ook geholpen zijn door de regeling doordat zij op een eerder moment geen kredieten meer kunnen aanvragen via de markt. Hierdoor zullen zij eerder gebruik gaan maken van gemeentelijke kredietbanken en saneringskredieten, wat helpt met vroegere signalering van problemen en passende (schuld)hulp. Een ander deel van kwetsbare consumenten zal het pad bewandelen van duurdere en risicovollere alternatieven voor krediet. Dit kan juist tot meer financiële problemen leiden en sneller oplopende schulden.

Impact

De impact van de regeling is tweedelig. Voor een deel van de consumenten heeft de regeling, in theorie, een uitwerking die aansluit bij het beleidsdoel om hoge kredietkosten en betalingsachterstanden te voorkomen en problematische schulden tegen te gaan. Onder deze groep vallen voornamelijk de niet-kwetsbare consumenten die profiteren van de lagere rentelasten en niet beïnvloed worden door de strengere acceptatiecriteria. Ook zal de regeling de gewenste invloed hebben op een deel van de kwetsbare consumenten door het niet meer kunnen krijgen van kredieten en vroegere signalering van problemen. Voor een ander deel zullen deze problemen juist versterkt worden. Dit zullen voornamelijk kwetsbare consumenten zijn die beïnvloed worden door de strengere acceptatiecriteria en hierdoor minder gemakkelijk kredieten kunnen afsluiten. Zij zullen op zoek gaan naar alternatieven waarbij de risico's en kosten hoger en minder gereguleerd kunnen zijn. Deze groep zal hierdoor hogere kredietkosten krijgen, met grotere kans op betalingsachterstanden en problematische schulden.

Figuur 2.2 Beleidstheorie verlaging maximale kredietvergoeding

Bron: SEO Economisch Onderzoek

3 Aanbod van consumptief krediet

Het aanbod van consumptief krediet in het segment waar de maximale kredietvergoeding relevant is, is gedaald na de verlaging. De verlaging van de maximale kredietvergoeding heeft hieraan bijgedragen, maar niet als enige factor.

3.1 Kredietvormen

Er zijn verschillende vormen van consumptief krediet⁸:

- Een persoonlijke lening is een lening met vast bedrag, rente en looptijd. Het leenbedrag wordt in een keer ontvangen, waarna het in gelijke maandelijkse termijnen afgelost wordt.
- Bij een doorlopend krediet staat het leenbedrag niet vast en kan de consument geld opnemen tot een vooraf afgesproken kredietlimiet. Dit type lening zorgde voor veel financiële problemen bij consumenten die te veel geld leenden en wordt sinds 1 maart 2022 niet meer aangeboden in Nederland.
- Flex-en-zeker leningen zijn een alternatief voor doorlopend kredieten. Een flex-en-zeker lening is een combinatie tussen een doorlopend krediet en een persoonlijke lening. De eerste twee jaar kan vrij geld opgenomen en afgelost worden, zoals bij een doorlopend krediet. Na twee jaar werkt de lening als een persoonlijke lening, waarbij enkel afgelost kan worden. Dit geeft de flexibiliteit van een doorlopend krediet, en borgt net als bij een persoonlijke lening dat de lening daadwerkelijk afgelost wordt.
- Een online goederenkrediet is een lening waarmee consumenten producten direct aanschaffen en in termijnen afbetalen. Dit type krediet wordt vooral aangeboden door webwinkels.
- Roodstand is een vorm van krediet waarbij consumenten tijdelijk een negatief saldo kunnen hebben op een betaalrekening. Dit is een dure vorm van krediet en bedoeld voor kortdurend gebruik.
- Bij een creditcardlening doen consumenten aankopen met een creditcard om het verschuldigde bedrag gespreid terug te kunnen betalen.
- Sociale kredieten zijn leningen verstrekt door gemeentelijke kredietbanken aan consumenten met betalingsproblemen die moeilijk elders een lening kunnen krijgen. Het doel van deze lening is om mensen met financiële problemen verantwoord te laten lenen tegen een lagere rente.
- Een saneringskrediet wordt verschaft via schuldhulpverlening en is bedoeld om anders schuldeisers af te betalen. Ook hier is een lage rente van toepassing om mensen met financiële problemen te helpen.

Een alternatief voor online goederenkrediet, roodstand of creditcardleningen is *buy now, pay later* (BNPL).

Hierbij worden producten (online) aangekocht en rentevrij gespreid terugbetaald. Indien er niet aan de betalingsverplichting kan worden voldaan komen er echter incassokosten bij kijken. BNPL is geen krediet maar een uitgestelde betaling met een korte doorlooptijd. Hierdoor is er geen sprake van rente en is de maximale kredietvergoeding hier niet van toepassing. Voor deze kredieten worden eind 2026 nieuwe Europese regels (CCD2) ingevoerd waarbij BNPL gezien zal worden als krediet en daarbij aan alle regels zal moeten voldoen. Hieronder valt ook de maximale kredietvergoeding.⁹

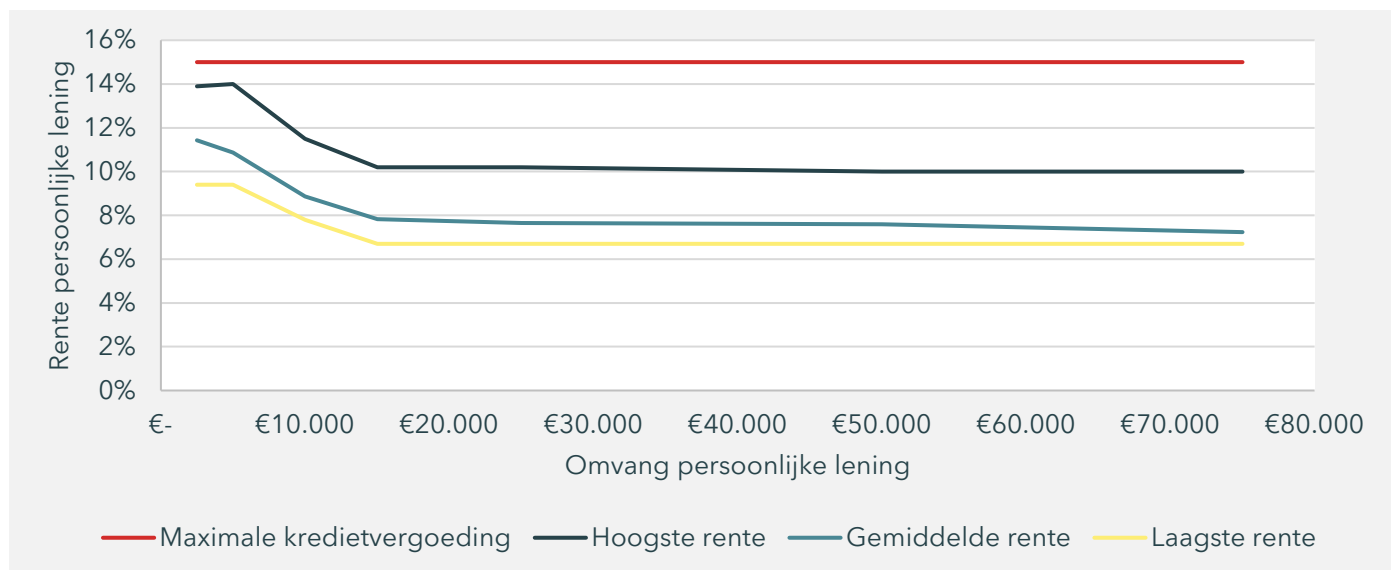
⁸ Hierbij wordt dezelfde indeling gebruikt als in [SEO \(2021\)](#).

⁹ [Europese richtlijn CCD2](#)

3.2 Persoonlijke leningen

Alleen persoonlijke leningen tot en met 5 duizend euro hebben een rente in de buurt van de maximale kredietvergoeding (Figuur 3.1). De gemiddelde rente bedraagt tussen de 10 en 12 procent voor dit product, maar de hoogste rente is 14 procent, wat één procentpunt onder de maximale kredietvergoeding is. Voor leningen met een grotere omvang is de rente beduidend lager dan de maximale kredietvergoeding, wat impliceert dat de maximale kredietvergoeding geen beperking vormt voor het bepalen van de rente op deze producten.

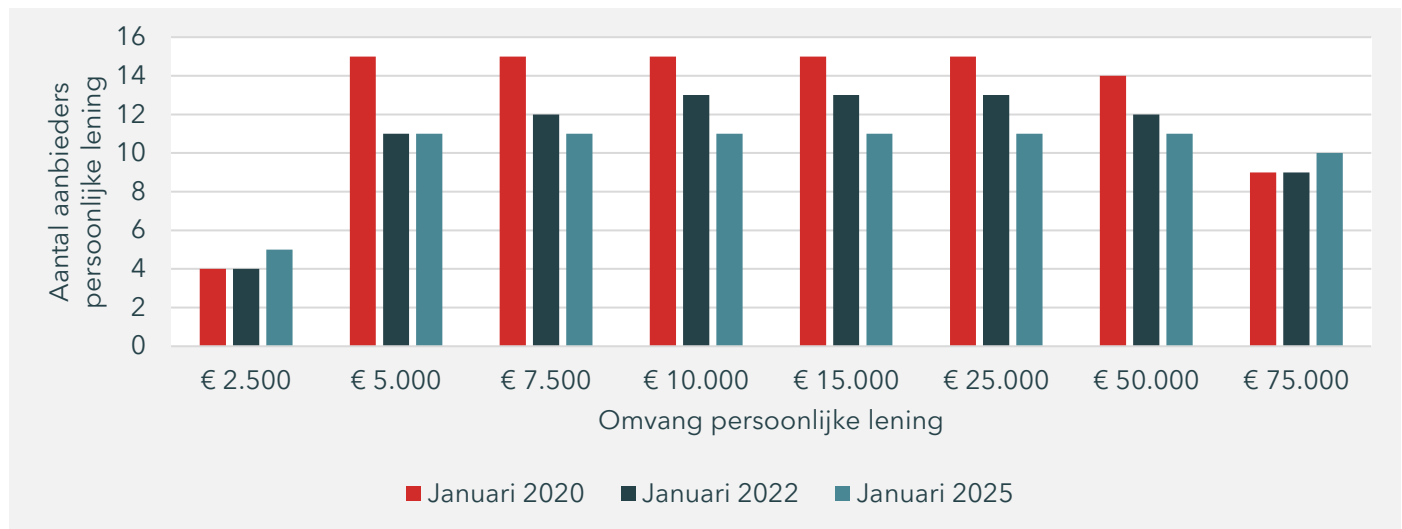
Figuur 3.1 De rentetarieven van persoonlijke leningen dalen met de omvang van het kredietbedrag

Bron: SEO Economisch Onderzoek, o.b.v. www.geld.nl

Voor de meeste leenbedragen is het aantal aanbieders van persoonlijke leningen gedaald ten opzichte van 2020 (Figuur 3.2). Voor kredieten in het lage segment is na een daling in 2020 en 2021 weinig veranderd. Hier waren al weinig aanbieders actief op de markt. Voor kredieten van 2.500 euro is tussen 2022 en 2025 een extra aanbieder in de markt gekomen.

Figuur 3.2 Het aantal aanbieders van persoonlijke leningen is voor de meeste bedragen gedaald sinds 2020

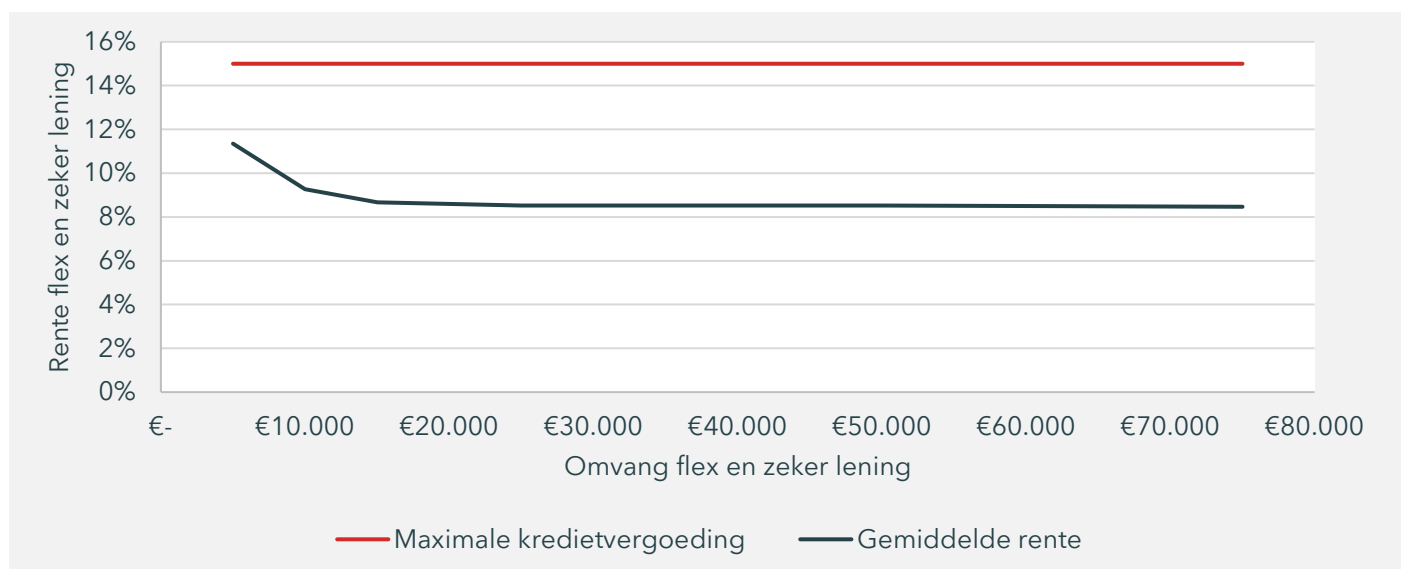

Bron: SEO Economisch Onderzoek, o.b.v. www.geld.nl

3.3 Flex-en-zeker leningen

Rentetarieven voor flex-en-zeker leningen volgen een vergelijkbaar patroon met persoonlijke leningen. Flex-en-zeker leningen tot de 5 duizend euro hebben een rente van 11,4 procent (Figuur 3.3). Dit komt in de buurt van de maximale kredietvergoeding, maar met een marge van 3,5 procentpunt. Leningen met een hogere omvang hebben een lager rentepercentage en worden niet geraakt door aanpassingen in de maximale kredietvergoeding.

Figuur 3.3 De rentetarieven van flex-en-zeker leningen dalen met de omvang van het kredietbedrag

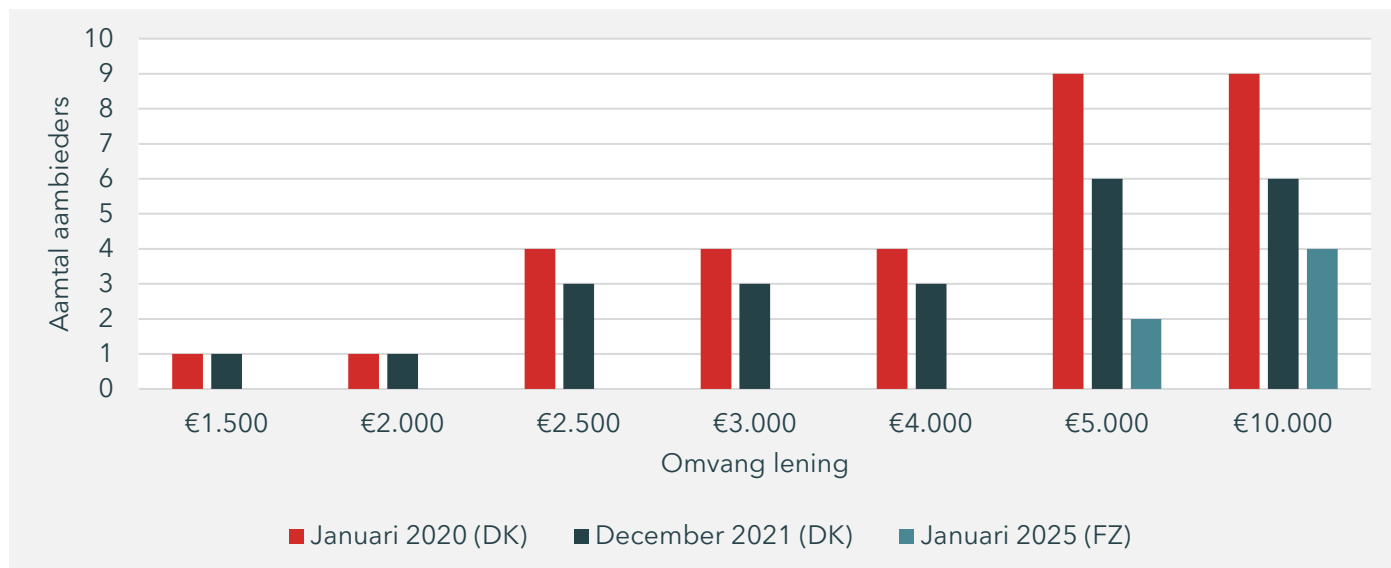

Bron: SEO Economisch Onderzoek, o.b.v. www.geld.nl

Flex-en-zeker leningen worden door minder partijen aangeboden en met een hoger minimumbedrag dan doorlopend kredieten. Begin 2020 waren er in totaal 9 aanbieders van doorlopend kredieten (Figuur 3.4). Dit

aantal daalde in 2021 naar 6 aanbieders, waarna dit product werd afgeschaft in 2022. In 2025 zijn er 4 aanbieders van flex-en-zeker leningen. Een belangrijk verschil is dat doorlopend kredieten in 2020 en 2021 aangeboden werken met lage minimumbedragen. Flex-en-zeker leningen worden aangeboden vanaf 5 duizend euro.

Figuur 3.4 Flex-en-zeker leningen worden niet voor lage leenbedragen aangeboden

Bron: SEO Economisch Onderzoek. DK: doorlopend krediet. FZ: flex-en-zeker lening.

3.4 Online goederenkredieten

Het aantal aanbieders van online goederenkredieten is afgenomen tussen 2020 en 2025 (Tabel 3.1). In maart 2020, voor de verlaging van de maximale kredietvergoeding, waren er vijf aanbieders, waarvan vier er een rente vroegen gelijk aan de maximale kredietvergoeding. In oktober 2020, direct na de verlaging, waren er ook vijf aanbieders, allen met een rente tegen de 10 procent. In december 2021 was één partij daarvan gestopt. In januari 2025 waren er ook vier aanbieders, waarvan drie met een rentepercentage van ca. 14 procent. Dit is wel onder de maximale kredietvergoeding.

Tabel 3.1 Rente op online goederenkredieten liggen vrijwel altijd dichtbij maximale kredietvergoeding

Hoogte rente	Aantal aanbieders Maart 2020	Aantal aanbieders Oktober 2020	Aantal aanbieders December 2021	Aantal aanbieders Januari 2025
<9%				
9-10%		5	4	
10-11%				1
11-12%	1			
12-13%				
13-14%	4			3

Bron: SEO Economisch Onderzoek

3.5 Sociale kredieten en saneringskredieten

Net als in voorgaande jaren is er veel spreiding in de rentes die gemeentelijke kredietbanken vragen voor sociale kredieten (Tabel 3.2). De hoogste tarieven zijn verder gestegen met de stijging van de wettelijke rente. Echter zijn de rentetarieven aan de lagere kant van de verdeling gedaald over de afgelopen jaren. Meer dan de helft van de aanbieders rekent een tarief van maximaal 5 procent. Ook is het laagste tarief gedaald tot 2 procent.

Tabel 3.2 De spreiding in rentes op sociale kredieten is groter geworden

Hoogte rente	Aantal aanbieders Oktober 2020	Aantal aanbieders December 2021	Aantal aanbieders Januari 2025
1-2%			1
2-3%	6	4	4
3-4%	3	1	
4-5%	1		1
5-6%	1		
6-7%			2
7-8%	3	2	1
8-9%	1		
9-10%	6	2	
10-11%			
11-12%			1
12-13%			1

Bron: SEO Economisch Onderzoek

3.6 Roodstand en creditcardleningen

Roodstand op betaalrekeningen worden door steeds minder banken en in minder vormen aangeboden. Zo bieden SNS en Knab helemaal geen roodstand meer aan en hebben ING en ABN Amro het aantal typen roodstand verminderd. Bij de banken die nog wel roodstand aanbieden is een sterke stijging in rentepercentages te zien. De rentepercentages liggen tegen de maximale kredietvergoeding aan. Vanuit de markt blijkt dat de beschikbaarheid van roodstand is verminderd door aangescherpte acceptatiecriteria. De stijging van de wettelijke rente heeft gezorgd voor een stijging van de rentes om de kosten te kunnen dekken.

Tabel 3.3 Roodstand op betaalrekeningen wordt minder aangeboden en ligt tegen de maximale kredietvergoeding aan

Hoogte rente	Aantal aanbieders Maart 2020	Aantal aanbieders September 2020	Aantal aanbieders Januari 2025
5-6%	1	1	
6-7%			
7-8%			
8-9%		1	1
9-10%	4	8	1

Hoogte rente	Aantal aanbieders Maart 2020	Aantal aanbieders September 2020	Aantal aanbieders Januari 2025
10-11%	1		
11-12%	1		3
12-13%	3		
13-14%			2

Bron: SEO Economisch Onderzoek

Geen van de drie creditcardmaatschappijen die actief zijn in Nederland biedt de mogelijkheid tot gespreid betalen op creditcards. Vanaf 1 oktober 2024 is ICS Cards gestopt met het faciliteren van gespreid betalen.¹⁰ Hieronder vallen alle MasterCard en Visa creditcards in Nederland. Met de Gespreid Betalen Faciliteit (GBF) op een credit card hebben consumenten de mogelijkheid om uitgaven in termijnen terug te betalen. De GBF kan sinds begin 2021 niet meer afgesloten worden. De GBF is een doorlopend krediet, die sinds 2022 niet meer aangeboden worden in Nederland. Met de creditcards van American Express was gespreid betalen al niet mogelijk.

¹⁰ ICS cards stopt met Gespreid Betalen Faciliteit.

4 Vraag naar consumptief krediet

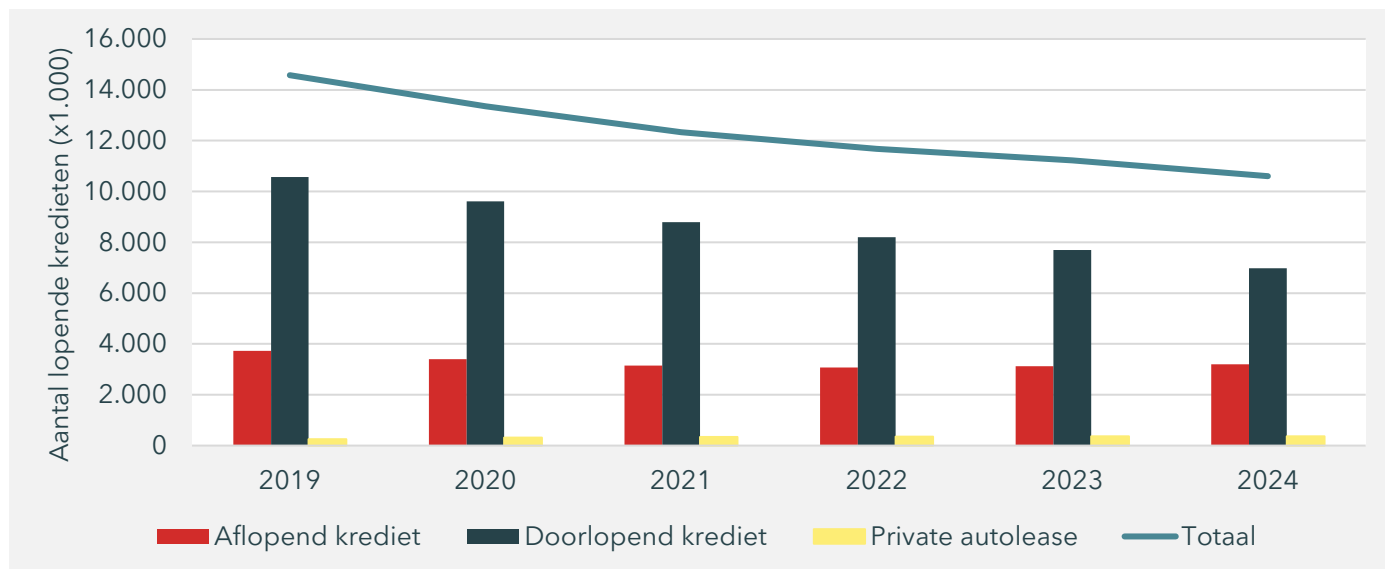
De vraag naar consumptief krediet in het lagere segment is gedaald na de verlaging van de maximale kredietvergoeding, met name door het niet meer verstrekken van doorlopend kredieten. Ook daalt het aantal bij BKR geregistreeerde betalingsachterstanden. Deze veranderingen kunnen niet geheel verklaard worden door de verlaging van de maximale kredietvergoeding.

4.1 Omvang van de markt

Het totaal aantal lopende consumptief kredieten daalt sinds 2019 (Figuur 4.1). Het totaal aantal lopende contracten bedroeg eind 2024 10,6 miljoen verdeeld over 7,3 miljoen personen van 18 jaar en ouder. Het aantal uitstaande aflopend kredieten is constant gebleven op iets meer dan 3 miljoen kredieten. Daarentegen is het aantal uitstaande doorlopend kredieten gedaald als gevolg van het niet meer uitgeven van deze kredieten.

BKR maakt binnen consumptief krediet onderscheid tussen aflopend krediet, doorlopend krediet en private autolease. Onder aflopend krediet vallen persoonlijke leningen, telecomkredieten en huurkoop. Onder doorlopend kredieten worden door BKR kredieten op betaalrekening, creditcards met gespreid betalen faciliteit en verzendhuiskredieten gerekend. De categorie private autolease bevat alle private operationele autoleasecontracten, voor zover aanbieders zijn aangesloten bij BKR.

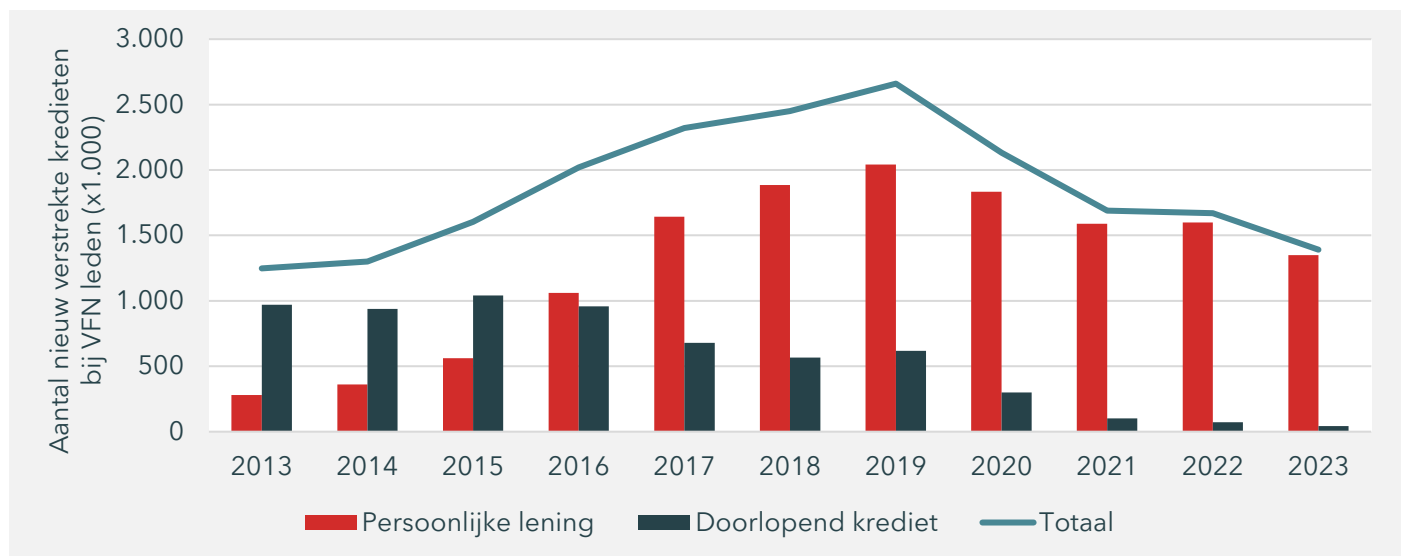
Figuur 4.1 Het totaal aantal lopende kredieten met een registratie bij BKR daalt

Bron: SEO Economisch Onderzoek op basis van BKR monitor 2024

Het aantal nieuw uitgegeven doorlopend kredieten is sinds 2015 gedaald van meer dan 1 miljoen naar minder dan 50.000 per jaar (Figuur 4.2). Het aantal nieuw verstrekte persoonlijke leningen is gedaald van meer dan 2 miljoen in 2019 naar 1,35 miljoen in 2023.

Figuur 4.2 Doorlopend kredieten zijn bijna niet meer verstrekt en persoonlijke leningen worden minder verstrekt

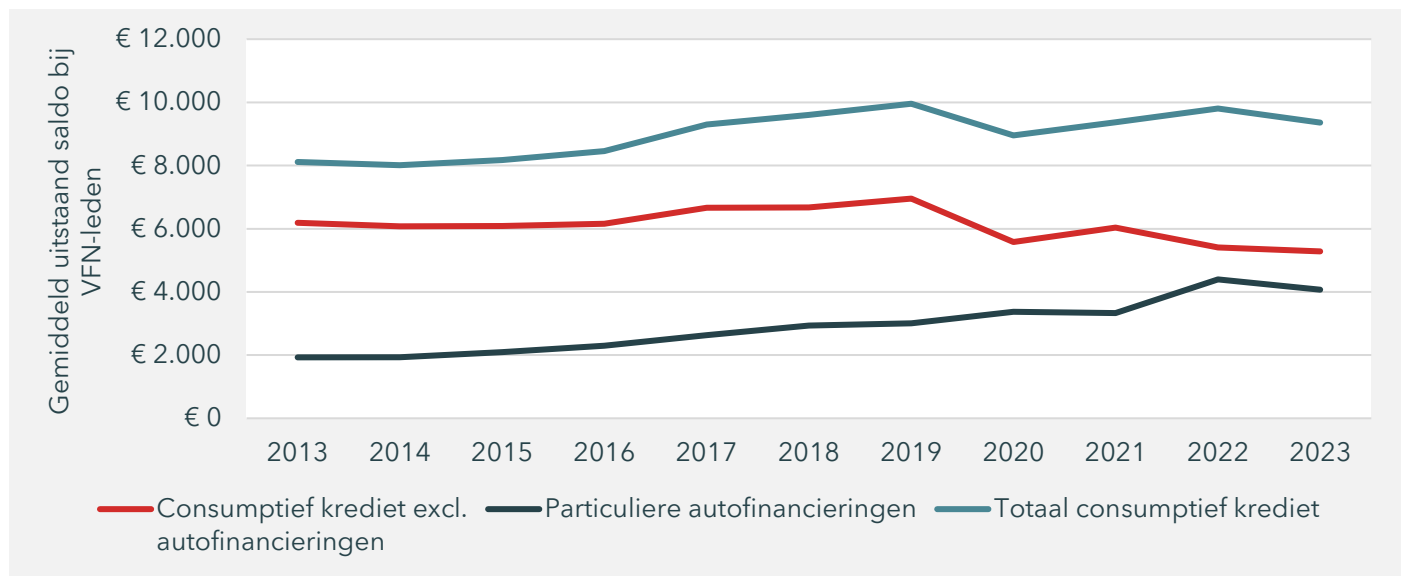
Bron: SEO Economisch Onderzoek op basis van VFN jaarverslag 2023. Het aantal verstrekte doorlopend kredieten is hoger dan nul doordat hier onder andere ook creditcards met gespreid betalen faciliteit onder worden gerekend door BKR. Deze werden tot 1 oktober 2024 aangeboden.

4.2 Waarde van kredieten

Het uitstaande saldo consumptief krediet exclusief autofinancieringen bij VFN-leden is sinds 2020 gedaald (Figuur 4.3). Het totale saldo is gestegen, echter wordt dit gedreven door een stijging in het gemiddelde saldo van een private autolease (particuliere autofinancieringen).¹¹ Het gemiddelde leenbedrag voor overig consumptief krediet is gedaald. Gesprekspartners in de sector geven hier als verklaring de aangescherpte leennormen die verantwoord lenen waarborgen en consumenten moeten beschermen tegen problematische schulden. Ook zorgen deze leennormen voor een verlaagde leenruimte. Dit verlaagde gemiddelde leenbedrag in combinatie met de daling in het aantal uitstaande kredieten zorgt voor een kleiner uitstaand saldo.

¹¹ Onder leden van VFN stijgt het leenbedrag voor auto's, en daalt voor overig consumptief krediet.

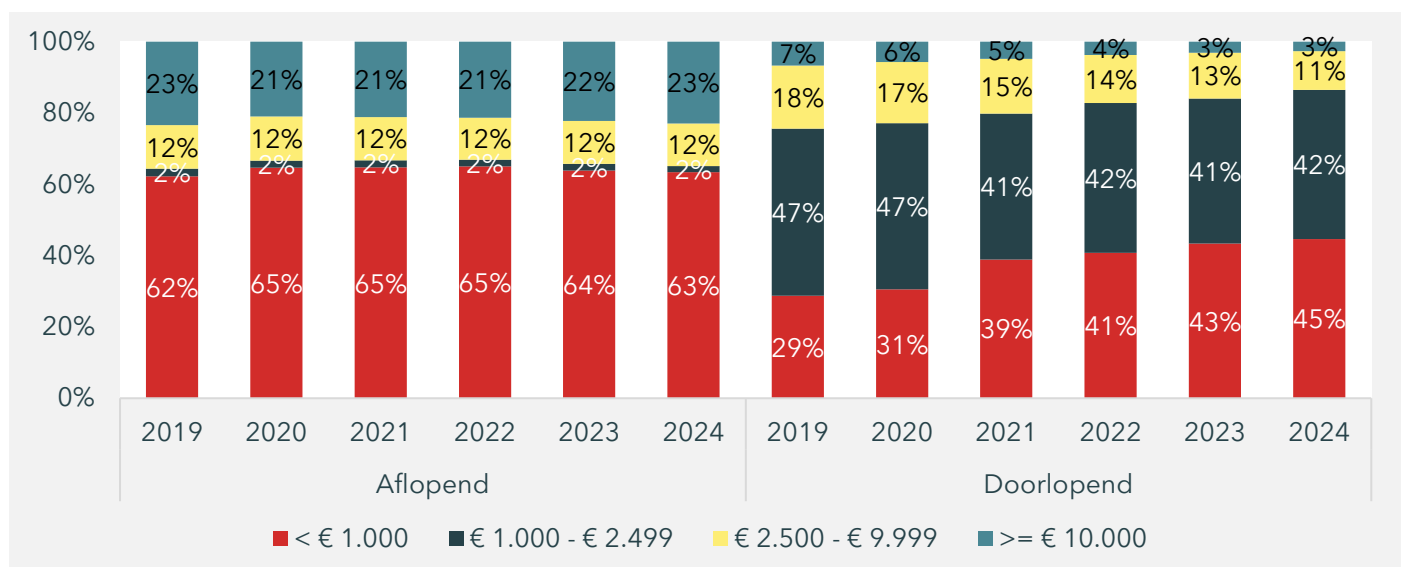
Figuur 4.3 Het uitstaande saldo consumptief krediet bij leden van VFN is sinds 2019 gedaald

Bron: SEO Economisch Onderzoek op basis van VFN jaarverslag 2023

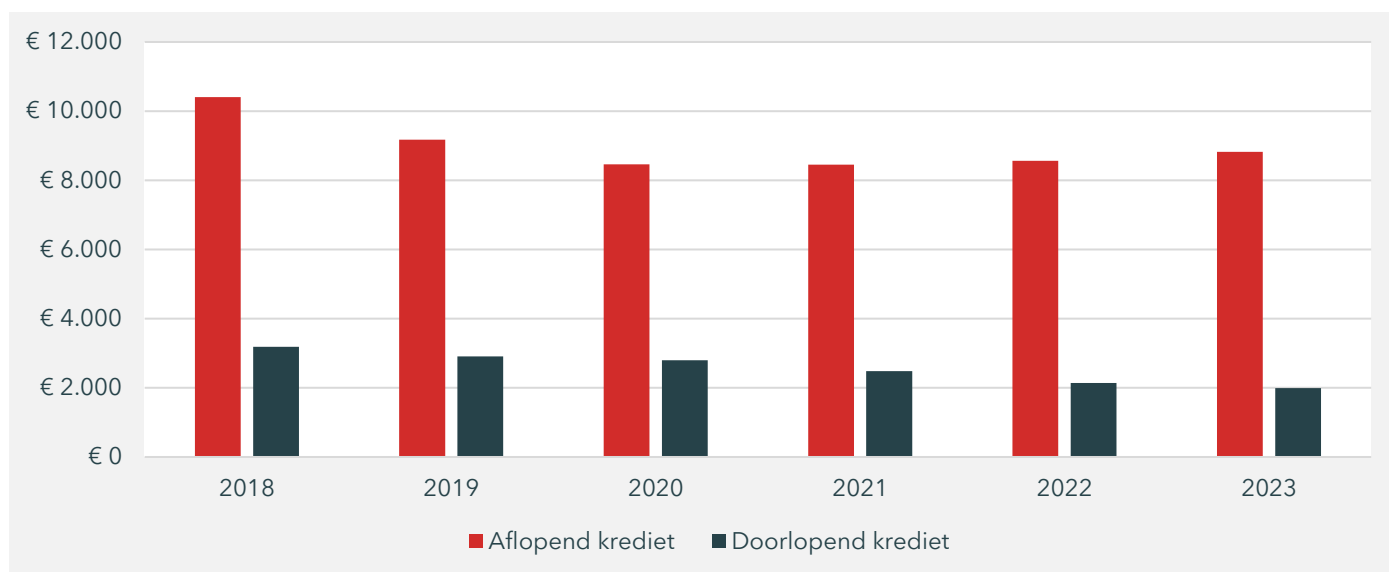
Op basis van data uit de BKR monitor 2024 blijkt dat de verdeling in aflopend kredieten naar leenbedrag constant is gebleven in de afgelopen 5 jaar (Figuur 4.4). Bij doorlopend kredieten is het aandeel kredieten boven €1.000 gedaald over de afgelopen jaren. In deze productcategorie is het absolute aantal kredieten in de afgelopen vijf jaar vrijwel constant gebleven in de kleinste categorie en in alle andere categorieën gedaald. Dit blijkt ook uit het gemiddelde leenbedrag van een doorlopend krediet, dat met een derde is afgenomen sinds 2018 (Figuur 4.5). Voor aflopend kredieten is de gemiddelde waarde min of meer stabiel gebleven sinds 2020.

Figuur 4.4 Doorlopend kredieten vallen steeds vaker in het kleinste segment

Bron: SEO Economisch Onderzoek op basis van BKR monitor 2024

Figuur 4.5 De gemiddelde waarde van een doorlopend krediet ligt hoger dan dat van een aflopend krediet

Bron: SEO Economisch Onderzoek op basis BKR cijfers in VFN jaarverslag 2023

4.3 Betalingsachterstanden

Door het hanteren van een nieuwe definitie van betalingsachterstanden sinds 2024 kenmerkt het BKR meer gevallen betalingsachterstand (zie Box 4.1). Alle gerapporteerde data in dit hoofdstuk volgen de nieuwe definitie.

Box 4.1 BKR hanteert sinds 2024 een nieuwe definitie voor betalingsachterstanden

Oude definitie (2023):

Een persoon heeft een betalingsachterstand wanneer hij of zij een bepaalde periode achterloopt met betalen en dit door de kredietaanbieder bij BKR heeft gemeld. Een betalingsachterstand wordt bij BKR gemeld wanneer de consument meerdere termijnen achterstallig is met betalen zonder toestemming van de kredietaanbieder.

Nieuwe definitie (2024):

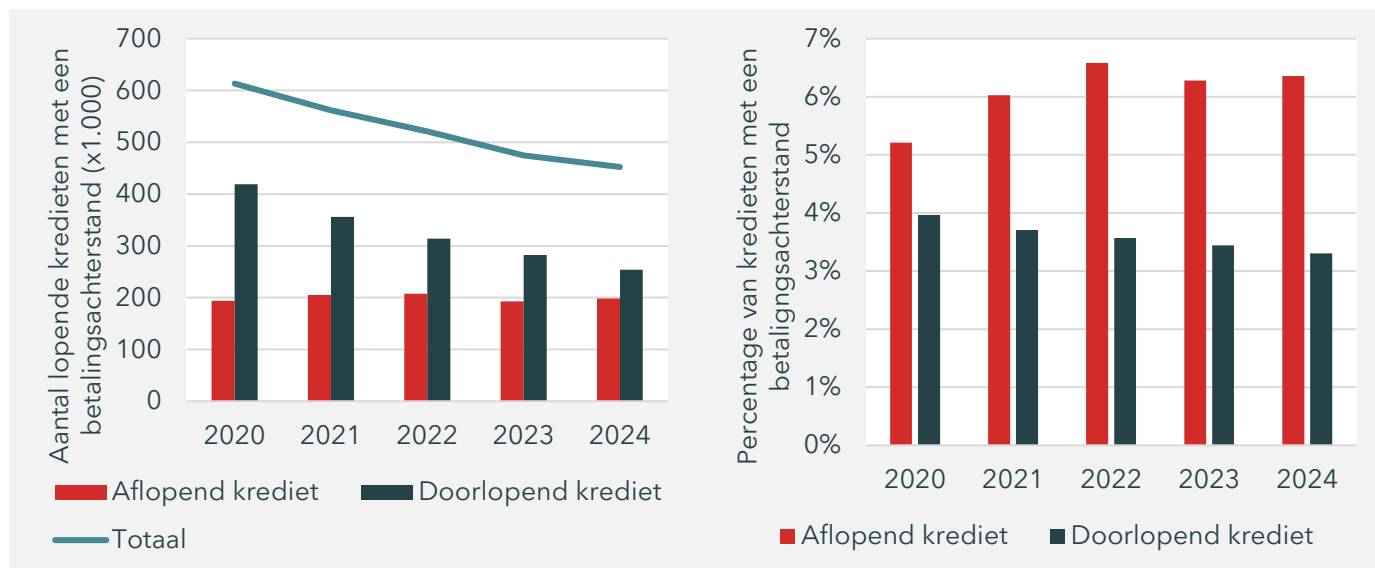
Een persoon heeft een betalingsachterstand wanneer hij of zij een bepaalde periode achterloopt met betalen en/of wanneer er een aflossingsregeling is getroffen, een opeising of afboeking heeft plaatsgevonden, en dit door de kredietverstrekker bij BKR is gemeld. Een betalingsachterstand wordt bij BKR gemeld wanneer de consument meerdere termijnen achterstallig is met betalen zonder toestemming van de kredietaanbieder. In sommige gevallen vindt een melding plaats nadat er is overgegaan tot opeising of afboeking zonder dat er eerder een achterstand is gemeld.

Bron: BKR monitor 2024

De dalende trend in het aantal betalingsachterstanden op doorlopend kredieten zet door (Figuur 4.6). Dit wordt met name gedreven door de doorlopend kredieten. Door de daling in het totaal aantal uitstaande doorlopend kredieten houdt dit echter geen verband met het aandeel betalingsachterstanden in deze productcategorie. Het aantal betalingsachterstanden bij aflopend kredieten is constant gebleven sinds 2020. Hier is het totaal aantal uitstaand kredieten echter gedaald sinds 2020, waardoor het aandeel van kredieten met een betalingsachterstand verslechterd is. Uit interviews met marktpartijen volgt dat strengere leennormen een groter effect hebben gehad op het aangescherpte acceptatiebeleid voor kredieten dan de verlaging van de maximale

kredietvergoeding. Door een strenger acceptatiebeleid zouden minder consumenten in betalingsproblemen moeten komen.

Figuur 4.6 Het aantal en aandeel betalingsachterstanden daalt voor doorlopend krediet en is constant voor aflopend kredieten

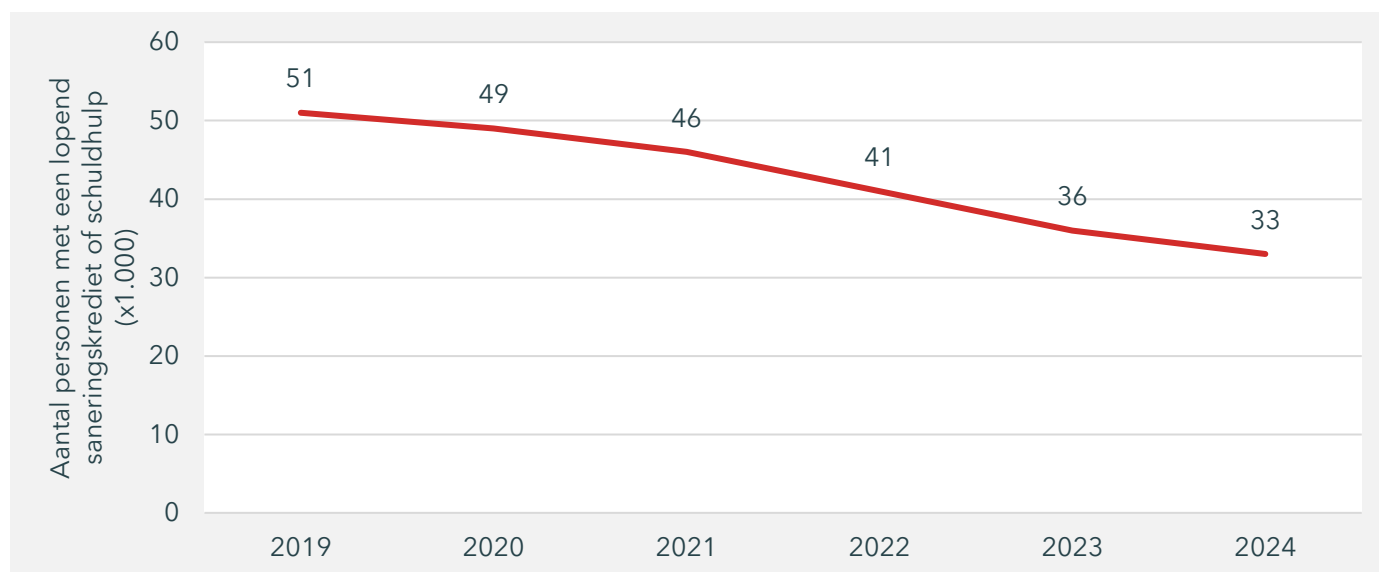
Bron: SEO Economisch Onderzoek op basis van BKR monitor 2024

Het neerwaartse patroon van bij BKR geregistreerde betalingsachterstanden gaat gepaard met een dalend aantal personen met een lopend saneringskrediet of schuldhulp (Figuur 4.7). Dit beeld wordt echter niet herkend in de jaarverslagen van NVVK¹² en Kredietbank Nederland (KBNL)¹³. Zij rapporteren hogere aantallen bij het aantal verleende sociale kredieten (NVVK) en de instroom van klanten (KBNL) (Tabel 4.1). Ook rapporteren NVVK en KBNL een lagere gemiddelde schuld. NVVK vertegenwoordigt alle sociale kredietbanken en ruim 90 procent van de gemeenten die de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening uitvoeren. De meest voorkomende schuldeisers bij NVVK-leden zijn de belastingdienst en zorgverzekeraars. Schulden als gevolg van consumptief kredieten zijn hier dus niet leidend in.

¹² [Jaarverslag NVVK 2023](#)

¹³ [Jaarverslag KBNL 2023](#)

Figuur 4.7 Aantal personen met saneringskrediet of schuldhulp neemt af

Bron: SEO Economisch Onderzoek op basis van BKR monitor 2024

Tabel 4.1 Het aantal nieuwe klanten bij zowel NVVK als KBNL stijgt, maar met een lagere gemiddelde schuld

	2021	2022	2023
Verleende sociale kredieten (NVVK)		8.747	9.494
Verleende saneringskredieten (NVVK)		9.471	9.414
Gemiddelde schuld (NVVK)		€37.485	€36.201
Instroom klanten (KBNL)	3.352	3.747	4.021
Gestarte schuldregelingen (KBNL)	2.086	2.050	1.926
Lopende schuldregelingen einde jaar (KBNL)	932	864	1.008
Gemiddelde schuld (KBNL)	€35.469	€35.566	€34.678

Bron: SEO Economisch Onderzoek, op basis van jaarverslagen 2023 van NVVK en Kredietbank Nederland

5 Neveneffecten

Meer consumenten gebruiken alternatieven voor kleine consumptief krediet, zoals *Buy now, pay later* of flitskredieten via buitenlandse partijen. De verlaagde maximale kredietvergoeding is volgens interviewpartners niet bepalend geweest voor deze ontwikkelingen. Er is door de verlaging ook geen sprake geweest van meer vroegsignalering van betalingsproblemen.

Uit de interviews met aanbieders komt naar voren dat de vraag naar kredieten in het lagere segment niet is afgenomen. Dit is niet goed uit de cijfers van het BKR te herleiden (Figuur 4.1). De vraag naar krediet blijft volgens gesprekspartners bestaan en consumenten komen via alternatieve manieren aan kredieten die niet geregistreerd worden. *Buy now, pay later* en buitenlandse partijen die niet onder toezicht staan bij de AFM worden veel genoemd door zowel aanbieders als stakeholders.

5.1 Buy now, pay later

Buy now, pay later (BNPL) is een vorm van betalen waarbij producten (online) worden aangekocht en rentevrij gespreid betaald worden. Het wordt niet gezien als vorm van krediet en valt daarmee niet onder toezicht van AFM en aanbieders hoeven zich niet te houden aan de maximale kredietvergoeding. Dit gaat veranderen met de komst van nieuwe Europese regelgeving (CCD2) die eind 2026 van kracht worden. Doorgaans liggen de leenbedragen bij BNPL lager dan bij consumptief krediet. Begin 2025 zijn er vier grote aanbieders van BNPL producten actief op de Nederlandse markt, Klarna, Riverty (voorheen AfterPay), Billink en In3.

Klarna rapporteert 4,1 miljoen gebruikers te hebben in Nederland.¹⁴ Hier is het gemiddelde aankoopbedrag € 90. In 2022 hebben 45 miljoen BNPL-transacties plaatsgevonden met een totale waarde van € 4,8 miljard.¹⁵ Het aantal gebruikers van BNPL is in 2022 ten opzichte van 2021 gedaald, maar het gemiddeld aantal transacties en de gemiddelde waarde van deze transacties stijgt (Tabel 5.1). De toename in het aantal transacties is het grootst bij de leeftijdsgroep 18 tot 24 jaar en het gemiddeld aantal transacties ligt het hoogst bij de leeftijdscategorie 25 tot 34 jaar. Hoewel de officiële leeftijdsgrens van BNPL op 18 ligt, zijn er in 2023 bijna 600.000 transacties verricht door minderjarigen. Betalingsachterstanden komen het meest voor bij gebruikers jonger dan 35, waar ruim 4 procent van de gebruikers wordt overgedragen aan een incassobureau.

Tabel 5.1 Het aantal BNPL-transacties met betalingsachterstanden stijgt

	2021	2022
Aantal BNPL-transacties	41,6 miljoen	45 miljoen
Totale waarde transacties	€4,2 miljard	€4,8 miljard
Aantal gebruikers	7,1 miljoen	6,5 miljoen
Gemiddelde waarde transactie	€101	€106
Gemiddeld aantal transacties per gebruiker	5,9	6,9

¹⁴ Klarna (2025) - Position paper t.b.v. gesprek over Buy Now, Pay Later met aanbieders

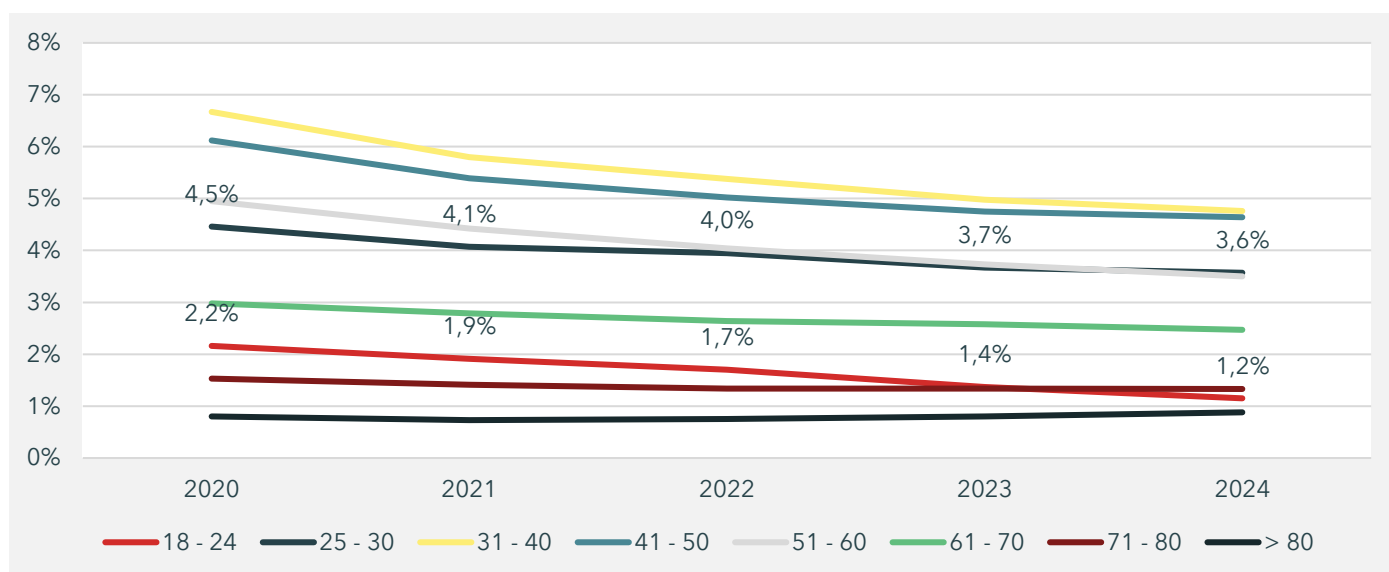
¹⁵ AFM Marktupdate BNPL (2024)

	2021	2022
Gemiddeld aantal transacties per gebruiker (18-24)	5,5	7,3
Gemiddeld aantal transacties per gebruiker (25-34)	6,5	7,6
Gebruikers met aanmaningskosten (18-24)	12,9%	13,2%
Gebruikers met aanmaningskosten (25-34)	13,4%	14%
Gebruikers naar incassobureau (18-24)	3,7%	3,9%
Gebruikers naar incassobureau (25-34)	4,5%	4,7%

Bron: SEO Economisch Onderzoek, op basis van AFM (2024) - Markupdate BNPL

Uit Figuur 5.1 blijkt dat vooral in de jongere bevolkingsgroepen het aandeel consumenten met een lopend krediet geregistreerd bij BKR sterk is afgenomen. Dit zijn de leeftijdsgroepen met de grootste stijging in het aantal BNPL transacties.¹⁶ Ook zijn dit de groepen die het vaakst te maken krijgen met aanmaningskosten bij gebruik van BNPL. Grotere aankopen met BNPL (ca. > €250) kunnen mogelijk concurreren met online goederenkredieten. Hier zit mogelijk een verschuiving in van regulier krediet naar BNPL. Bij aankopen onder de 250 euro lijkt er geen concurrentie te zijn met reguliere consumptieve kredieten, omdat deze bijna niet worden aangeboden voor deze bedragen.

Figuur 5.1 Het percentage van de bevolking met een lopend krediet met betalingsachterstand geregistreerd bij BKR is gehalveerd voor 18- tot 24-jarigen

Bron: SEO Economisch Onderzoek op basis van BKR monitor 2024

Gesprekspartners stellen dat de groei BNPL niet te relateren is aan de verlaging van de maximale kredietvergoeding en het verminderde aanbod als gevolg daarvan. Wel betekent het feit dat de twee kredietvormen onder andere regelgeving vallen dat de bescherming van de consument per kredietvorm ook verschilt.

De maximale rentekosten volgens de MKV bij een gemiddeld bedrag van € 90 bij Klarna zouden uitkomen op € 12,60. De kosten van een tweede betalingsherinnering bij Klarna bedragen € 13,50 voor bedragen boven de

¹⁶ AFM Markupdate BNPL (2024)

€ 20. Indien er overgegaan wordt op een incassobureau zijn de incassokosten 15 procent van het factuurbedrag met een minimum van € 40. Voor het gemiddelde leenbedrag bij Klarna kunnen de kosten dus oplopen tot meer dan de helft van het leenbedrag.

Om meer te doen op het gebied van consumentenbescherming en verantwoord gebruik van BNPL te bevorderen, hebben de grootste vier aanbieders van BNPL producten in Nederland in 2023 een gedragscode opgesteld.¹⁷ Een jaar na invoering van de gedragscode ligt het aandeel transacties dat binnen de termijn, of na een kosteloze herinnering, betaald is op 93 procent.¹⁸ Bij 1,7 miljoen transacties (4 procent) zijn de minimale incassokosten in rekening gebracht.¹⁹ 350.000 vorderingen (0,84 procent) zijn doorgezet naar een incassobureau. Deze percentages zijn berekend over alle transacties bij Klarna, Riverty, Billink en In3 tussen 1 november 2023 en 31 augustus 2024. Klarna rapporteert een dalend aandeel transacties met herinneringskosten (7 procent begin 2020, 3 procent begin 2024) en een lager aandeel dat doorgezet wordt naar externe incassobureaus (1,6 procent begin 2020, 0,9 procent begin 2024).²⁰

5.2 Buitenlandse aanbieders

Doordat in Nederland steeds minder kleine kredieten aangeboden worden, gaan consumenten mogelijk buiten de landsgrenzen op zoek. Buitenlandse aanbieders kunnen in Nederland kredieten aanbieden en vallen daarmee nog steeds onder de regelgeving van hun thuisland. De rechter heeft geoordeeld dat aanbieders gevestigd in het buitenland zich niet hoeven te houden aan de maximale kredietvergoeding.²¹ Volgens marktpartijen zijn er enkele aanbieders in Nederland actief, die bijvoorbeeld in Malta, Spanje of Estland gevestigd zijn. Het is onbekend hoe groot het marktaanbod is en of er daadwerkelijk verschuiving is van het segment kleine reguliere consumptieve kredieten richting deze buitenlandse aanbieders. Wel signaleren gesprekspartners dat het ongelijke speelveld hierin niet bevorderlijk is voor consumentenbescherming. Ook blijkt uit de markt dat het lastig is om een rendabel product aan te bieden voor kleine kredieten dat binnen de maximale kredietvergoeding valt, wat mogelijk zorgt voor een verschuiving naar het buitenland.

5.3 Vroegsignalering

NVVK en KBNL concluderen in hun jaarverslag van 2023 dat mensen met een lager gemiddeld schuldbedrag in aanmerking komen met schuldhulp (Tabel 4.1). NVVK verklaart dit door de inzet van vroegsignaleerders, landelijke en lokale imagocampagnes. In interviews met kredietbanken wordt aangegeven dat de verlaging van de maximale kredietvergoeding geen aanleiding is voor vroegsignalering. Door strengere selectiecriteria zouden consumenten eerder naar de schuldhulp stappen. Uit interviews blijkt echter dat consumenten op zoek gaan naar alternatieven die niet bij BKR geregistreerd staan, zoals hierboven beschreven. Hierdoor wordt signalering van problemen lastiger. Door de potentiële hoge kosten bij deze alternatieven kunnen de problematische schulden juist erger worden.

¹⁷ [BNPL gedragscode 2023](#)

¹⁸ [Resultaten invoering gedragscode](#)

¹⁹ [Kamerbrief Buy Now, Pay Later 2025](#)

²⁰ [Minder transacties met herinneringskosten en externe incassobureaus bij Klarna](#)

²¹ [Buitenlandse aanbieders hoeven zich niet te houden aan MKV](#)

6 Conclusie en aanbevelingen

De verlaging van de maximale kredietvergoeding is deels doeltreffend in het beschermen van consumenten tegen hoge kredietkosten, maar niet doeltreffend en doelmatig in het tegengaan van betalingsachterstanden en voorkomen van problematische schulden.

We beoordelen de doeltreffendheid van de structurele verlaging van de maximale kredietvergoeding tegen de volgende beleidsdoelen:

- Consumenten beschermen tegen hoge kredietkosten
- Betalingsachterstanden voorkomen
- Problematische schulden tegengaan

De verlaging van de maximale kredietvergoeding heeft bijgedragen aan een lager aanbod van kleine kredieten binnen bijna alle kredietvormen. Een aantal aanbieders is sinds de verlaging uit dit segment gestapt. Bij andere aanbieders is er ook sprake van een verminderd aanbod van kredieten met lagere bedragen. Dit is niet volledig te relateren aan de verlaging van de maximale kredietvergoeding, omdat de strengere leennormen en concurrentie van BNPL daar ook een rol in hebben gespeeld volgens gesprekspartners. Op het segment kredieten boven de 5 duizend euro heeft de verlaging geen effect gehad, omdat de rentes bij deze kredietbedragen aanzienlijk lager zijn dan de maximale kredietvergoeding. Ook blijkt uit de markt dat het niet meer faciliteren van gespreid betalen op creditcards los staat van de verlaging van de maximale kredietvergoeding.

De vraag naar kleine consumptieve kredieten is gedaald sinds de verlaging van de maximale kredietvergoeding. Het aantal uitstaande doorlopend kredieten is gedaald, omdat deze niet meer verstrekt worden. De gemiddelde waarde van de uitstaande kredieten is gedaald voor doorlopend kredieten en constant gebleven voor aflopend kredieten. Een vergelijkbaar beeld ontstaat voor betalingsachterstanden, dalend voor doorlopend kredieten en constant voor aflopend kredieten. Het aantal mensen in de schuldhulp is gedaald. Uit interviews volgt dat deze veranderingen niet volledig toe te wijzen zijn aan de maximale kredietvergoeding.

Meer consumenten gebruiken alternatieven voor kleine consumptief krediet, zoals Buy now, pay later, private lease of flitskredieten via buitenlandse partijen. Hierbij komen mogelijk hogere kosten en grotere risico's kijken doordat deze markten niet onder toezicht van de AFM staan. Het aantal BNPL-gerelateerde betalingsachterstanden stijgt vooral onder jongeren. Ook deze observaties zijn niet geheel te koppelen aan de verlaging van de maximale kredietvergoeding. Ook heeft de verlaging niet geleid tot meer vroegsignalering.

De verlaging van de maximale kredietvergoeding is deels doeltreffend in het beschermen van consumenten tegen hoge kredietkosten. Voor consumenten die gebruik maakten van consumptief krediet en dat nog steeds doen, betekent de verlaging een beperkte verlaging in de kredietkosten. Bij een gemiddeld kredietbedrag van ca. 1000 euro betekent dit maximaal 40 euro lagere kredietkosten. Omdat de kredieten lineair worden afgelost, is de daadwerkelijke verlaging in kredietkosten kleiner dan deze 40 euro. Daarnaast heeft de verlaging geen effect op de kredietkosten van consumenten die door verminderd aanbod geen gebruik meer kunnen maken van consumptief krediet en daarvoor (potentieel) duurdere alternatieven zoeken. Voor deze groep is er geen doelbereik en dus ook geen doeltreffendheid. Dat maakt dat het oordeel in totaal 'deels doeltreffend' is. De verlaging van

kredietkosten was beperkt, maar de negatieve impact op aanbieders van kleine kredieten is wel aanwezig. Daarom is het oordeel 'niet doelmatig'.

De verlaagde maximale kredietvergoeding is niet doeltreffend in het verlagen van betalingsachterstanden.

Betalingsachterstanden zijn wel gedaald, maar dit hangt niet samen met de verlaging van de maximale kredietvergoeding. Er is deels doelbereik want betalingsachterstanden op doorlopende kredieten dalen wel, maar op aflopende kredieten niet. Daarnaast komen de meeste schulden niet voort uit consumptief kredieten, maar uit belastingen en zorgverzekeringen. Uit interviews blijkt dat strengere leennormen een grote invloed hebben op het acceptatiebeleid van kredietaanbieders en de maximale kredietvergoeding niet. De wetgever voorzag al bij de invoering van de structurele verlaging dat de stappen van de sector zelf een belangrijke invloed op het voorkomen van betalingsachterstanden zouden hebben. Omdat de maximale kredietvergoeding niet doeltreffend is, is deze ook niet doelmatig in het bereiken van lagere betalingsachterstanden.

De verlaagde maximale kredietvergoeding is niet doeltreffend in het tegengaan van problematische schulden.

Het aantal personen met een problematische schuld is toegenomen sinds 2021.²² Er is daarmee geen doelbereik. Volgens gesprekspartners leidt de verlaging van de maximale kredietvergoeding ook niet tot een afname van problematische schulden, omdat kwetsbare consumenten alternatieven zoeken voor financiering, met mogelijk minder bescherming tegen overkreditering. Marktpartijen geven aan geen direct verband te zien tussen de maximale kredietvergoeding en het ontstaan en tegengaan van problematische schulden. Het veronderstelde effect op acceptatiecriteria van kredietaanbieders en daarmee vroegsignalering van problematische schulden heeft zich niet voorgedaan. Daarmee is er geen doeltreffendheid en ook geen doelmatigheid.

Tabel 6.1 Conclusies doelbereik, doeltreffendheid en doelmatigheid

Beleidsdoel	Doelbereik	Doeltreffendheid	Doelmatigheid
Consumenten beschermen tegen hoge kredietkosten	Deels doelbereik	Deels doeltreffend	Niet doelmatig
Betalingsachterstanden voorkomen	Deels doelbereik	Niet doeltreffend	Niet doelmatig
Problematische schulden tegengaan	Geen doelbereik	Niet doeltreffend	Niet doelmatig

Bron: SEO Economisch Onderzoek

De antwoorden op de onderzoeksvragen luiden als volgt:

- A. Er is een afname van het aantal marktpartijen die consumptief krediet aanbieden. Hier is vooral sprake van bij kredieten met lagere leenbedragen. Bij hogere leenbedragen heeft de maximale kredietvergoeding weinig veranderd, doordat de rentes van deze producten al onder de grens lagen.
- B. Sinds de verlaging van de maximale kredietvergoeding is 'Buy Now, Pay Later' sterk in populariteit toegenomen. Ook zijn er signalen dat buitenlandse aanbieders actief zijn op de Nederlandse markt. Deze ontwikkelingen zijn meestal niet te koppelen aan de verlaging van de maximale kredietvergoeding.
- C. Veel van de ontwikkelingen in de markt lijken onafhankelijk te zijn van de verlaging van de maximale kredietvergoeding. Gesprekspartners benoemen dat de strengere leennormen meer invloed hebben gehad op de bewegingen in de markt.
- D. Enkele aanbieders geven aan dat zij strengere acceptatiecriteria hebben ingevoerd. Hierbij geven zij ook aan dat dit volledig losstaat van de verlaging van de maximale kredietvergoeding.

²² <https://dashboards.cbs.nl/v5/SchuldenproblematiekInBeeld/>

- E. Ook zijn er geen signalen dat de looptijden van consumptief kredieten zijn veranderd als gevolg van de verlaging van de maximale kredietvergoeding.
- F. De stijging van de wettelijke rente sinds 2022 heeft geen aantoonbaar effect gehad op de doelen en neveneffecten van de verlaging van de maximale kredietvergoeding. De doelen en neveneffecten worden namelijk bepaald door de opslag in de maximale kredietvergoeding. De hoogte van de wettelijke rente beïnvloedt alleen de financieringskosten van aanbieders.
- G. Bij gemeentelijke kredietbanken lijkt de verlaging van de maximale kredietvergoeding ook geen grote veranderingen teweeg hebben gebracht. Er zijn geen signalen naar voren gekomen dat consumenten in problemen komen door hogere rentes bij sociale kredieten. De financiële steun die kredietbanken krijgen uit de gemeente om sociale kredieten en saneringskredieten aan te bieden verschilt per gemeente.

Aanbevelingen

1. Wij adviseren de maximale kredietvergoeding niet verder te verlagen. Op basis van de beperkte doeltreffendheid van de verlaging van de maximale kredietvergoeding, ligt dit niet voor de hand. De maatregel heeft in beperkte mate bijgedragen aan het beschermen van consumenten tegen hoge kredietkosten, maar heeft geen aanwijsbaar effect gehad op het verminderen van betalingsachterstanden en voorkomen van problematische schulden. Het verder verlagen van de rentes lijkt daardoor niet gerechtvaardigd.

2. Wij adviseren een beperkte verhoging van de opslag in de maximale kredietvergoeding met 2 procentpunt. Dit betekent een verhoging van 8 naar 10 procentpunt, dit is nog steeds onder het niveau van voor de verlaging (12 procentpunt). De reden hiervoor is dat de verlaging van de opslag van de maximale kredietvergoeding van 12 naar 8 procentpunt deels doeltreffend en niet doelmatig was. Er is daarmee geen economische reden om de verlaging in stand te houden. Bij een verhoging van de opslag naar 10 procentpunt zijn de kredietkosten van consumenten enerzijds en de winstgevendheid van aanbieders anderzijds beter in balans dan bij een opslag van 8 of 12 procentpunt.

3. Bij toekomstige beleidswijzigingen dient men rekening te houden met zowel de kosten- als de inkomstenkant van aanbieders. De winstmarges van aanbieders zijn niet hoog. Bij maatregelen die kosten voor hen verhogen, zoals strengere acceptatiecriteria en een lagere inkomensverificatiegrens, kan de opslag in de maximale kredietvergoeding verhoogd worden om deze beleidswijziging niet verder ten koste te laten gaan van de winstmarge van aanbieders.

4. Marktpartijen ontvangen graag eerder de hoogte van de nieuwe maximale kredietvergoeding voor het komende half jaar. Zij geven als praktisch punt mee dat de publicatie hiervan soms vrij laat komt. Hierdoor hebben zij soms weinig tijd om de nieuwe maximale kredietvergoeding door te voeren in hun contracten.

Referenties

AFM (2024). 'Buy Now, Pay Later' Market update. Amsterdam: AFM

Billink, In3, Klarna & Riverty (2023) Buy Now, Pay Later (BNPL)-gedragscode

BKR (2025). BKR Monitor 2024. Tiel: BKR

Hers, J., Rougoor, W., Verheuvél, N. & van Leeuwen, F. (2020). Effecten verlaging maximale kredietvergoeding (SEO-rapport 2020-91). SEO Economisch Onderzoek.

Kamerstukken II, 2024-2025, nr. 1089

Kredietbank Nederland (2024). Jaarverslag Kredietbank Nederland 2023. Leeuwarden: Kredietbank Nederland

Klarna (2025). Position paper Klarna t.b.v. gesprek over Buy Now, Pay Later met aanbieders Klarna, Riverty, Billink en In3. Amsterdam: Klarna

NVVK (2024). Jaarverslag NVVK 2023. Utrecht: NVVK

Rougoor, W., Verheuvél, N. & van Leeuwen, F. (2022). Update: Effecten verlaging maximale kredietvergoeding (SEO-rapport 2022-08). SEO Economisch Onderzoek.

Staatsblad 2005, nr. 676

Staatsblad 2020, nr. 272

Staatsblad 2021, nr. 371

Staatsblad 2021, nr. 75

Staatsblad 2022, nr. 243

VFN (2024). Jaarverslag VFN 2023. Den Haag: VFN

Bijlage A Gesprekspartners

Deze bijlage benoemt de gesprekspartners voor dit onderzoek. De NVB heeft schriftelijk input geleverd voor dit onderzoek.

Tabel A.1 Gesprekspartners

Organisatie	Naam
AFM	Anoniem
Kredietbank Nederland	Persoonsgegevens
Nibud	
NVVK	
Otto	
Spraypay	
VFN	

“De wetenschap dat het goed is.”

SEO Economisch Onderzoek doet onafhankelijk toegepast onderzoek in opdracht van overheid en bedrijfsleven. Ons onderzoek helpt onze opdrachtgevers bij het nemen van beslissingen. SEO Economisch Onderzoek is gelieerd aan de Universiteit van Amsterdam. Dat geeft ons zicht op de nieuwste wetenschappelijke methoden. We hebben geen winstoogmerk en investeren continu in het intellectueel kapitaal van de medewerkers via promotietrajecten, het uitbrengen van wetenschappelijke publicaties, kennisnetwerken en congresbezoek.

SEO-rapport 2025-66
ISBN 978-90-5220-524-3

Informatie & Disclaimer

SEO Economisch Onderzoek heeft op de verkregen informatie en data geen onderzoek uitgevoerd dat het karakter draagt van een accountantscontrole of due diligence. SEO is niet verantwoordelijk voor fouten of omissies in de verkregen informatie en data.

Copyright © 2025 SEO Amsterdam.

Alle rechten voorbehouden. Het is geoorloofd gegevens uit dit rapport te gebruiken in artikelen, onderzoeken en collegesyllabi, mits daarbij de bron duidelijk en nauwkeurig wordt vermeld. Gegevens uit dit rapport mogen niet voor commerciële doeleinden gebruikt worden zonder voorafgaande toestemming van de auteur(s). Toestemming kan worden verkregen via secretariaat@seo.nl.

Roetersstraat 29
1018 WB, Amsterdam

+31 20 399 1255
secretariaat@seo.nl
www.seo.nl